

VİŞNE YETİŞTİRİCİLİĞİ

VİŞNENİN EKOLOJİK İSTEKLERİ

İklim İstekleri Kiraz yetiştiriciliğinde iklim faktörlerinden en önemlisi sıcaklıktır. Çiçek tomurcukları $-2,4$ °C' ye kadar dayanabildikleri halde, açmış çiçekler -2 °C' de donarlar. Vişnelerin odunsu kısımları ise -40 °C' ye kadar dayanabilirler. Vişneler düşük sıcaklıklara kirazlardan daha fazla dayanırlar. İlkbaharda çiçeklenme kirazlardan daha sonra olduğu için vişne çiçeklerinin ilkbahar geç donlarından zarar görme olasılığı daha düşüktür.

Kirazlar için kış dinlenme istekleri vişnelere göre daha önemli olup, dinlenmeden çıkabilmeleri için yeterli kış soğuğu almaları gerekmektedir. Soğuklama ihtiyaçları karşılanmamış kirazların çiçeklenmelerinde gecikme ve düzensizlikler görülmektedir. Lambert, Napolyon ve Bing gibi yüksek soğuklanmaya ihtiyaç gösteren kiraz çeşitlerinde daha belirgindir. Kirazlarda kış dinlenme isteklerini yeterince karşılayamayışı dölleme yönünden de sorun yaratmaktadır. Çünkü, ılık geçen kışlardan sonra, düşük soğuklama ihtiyacı gösteren çeşit, yüksek soğuklama ihtiyacı gösteren çeşitten daha erken çiçeklendiğinden, bu iki çeşit birbirini tozlayıp dölleyemezler. Vişneler ise, kendine verimli olduğu için, bu konuda bir sorun yoktur. Genel olarak kiraz ve vişnelerde $+7,2$ °C' nin altında soğuklama süresi 1100-1700 saattir.

Kiraz ve vişne yetiştiriciliğinde, yağışın yıl içinde düzenli olarak yayılması en uygun olanıdır. Genel olarak 600 mm yağış alan yerlerde kiraz, 400 mm yağış alan yerlerde ise vişne yetiştiriciliği sulamaya gerek kalmadan yapılabilir. Kiraz ve vişnelerde çiçeklenme ve meyve oluşumu esnasında havaların yağışlı gitmesi istenmez. Çünkü çiçeklenme zamanında yoğun yağmur döllemeyi güçleştirir ve mantar zararının artmasına neden olur. Yine meyve olgunlaşması esnasında yağabilecek yağmur meyvelerin çatlamasına neden olarak, Pazar değerini düşürür.

Toprak İstekleri İyi drene edilmiş, derin, havalanabilen ve yaz aylarında düzenli olarak sulanabilen topraklar kirazlar için en uygun topraklardır. İyi drenaja sahip olmayan fakir topraklarda ağaç zayıf gelişir ve seyrek meyve dalları meydana gelir. Yine kuru topraklarda meyveler küçük kalır. Taban suyunun yüksek olduğu yerlerde kökler yüzlek kalır ve ağacın gelişimi yavaş olur. Bu gibi durumlarda ise ağacın kuraklık ve dondan etkilenme riski artar.

Vişneler ise, toprak açısından daha toleranslıdır. Vişneler kuru, kumlu veya kireçli topraklarda da yetiştirilebilirler. Özellikle idris anacının kullanıldığı yerlerde vişnelerin kuraklığa dayanmaları artar. Vişne için de en ideal toprak kiraz yetiştiriciliğine uygun olan topraklardır.

Vişne Çeşitleri

Yetiştiriciliği önerilen iki vişne çeşidi olup, ikisi de kendine verimlidir. Herhangi bir dölleme problemi yoktur.

Kütahya : Çok geç, meyvesi yuvarlak, çok iri (6,79 g), koyu morumsu-şarabi renkte, çok sert, çok sulu, az lifli ve çok iyi kalitelidir. Ağaçları çok verimli olup, hiç meyve çatlaması yapmaz.

Montmorency : Geç mevsim, meyvesi yuvarlakça, orta iri (4,62 g), kırmızı renkli, orta sert, sulu ve kalitelidir. Ağaçları çok verimli olup, hiç meyve çatlaması yapmaz.

KİRAZ ve VİŞNE BAHÇESİNDE UYGULANAN KÜLTÜREL ve TEKNİK İŞLEMLER

Bahçe Tesisi

Kapama kiraz ve vişne bahçesi tesis ederken, özellikle kirazlarda iyi bir dikim planlaması gerekmektedir. Vişnelerde dölleme sorunu olmadığından tek çeşitle de bahçe tesis edilebilir. Ancak ikinci bir çeşit verimi daha çok arttırır. Kirazlar kendine kısır olduğundan ana çeşitler, dölleyici çeşitten hiçbir zaman iki sıradan fazla uzakta olmamalıdır. Bu ilkeyi dikkate alarak gerek dölleme gerekse hasat ve pazarlama kolaylıkları için; bahçeye erkenden geçe doğru olacak şekilde en az 4-5 çeşit, hatta en iyisi de 7-8 çeşit dikilmelidir.

Dikim aralıklarını toprak durumu, anaç, sulama ve gübreleme gibi koşullar belirler. Ancak genel olarak kullanılan dikim aralıkları, yabani kiraz üzerine aşılı kirazlarda 8 x 8, 8 x 6 veya 7 x 7; idris üzerine aşılı kirazlarda 6 x 6, 5 x 6; Stockton Morello klon anacı üzerine aşılı kirazlarda ise 3 x 4 m' ye kadar düşmektedir. Vişne çöğürü üzerine aşılı vişnelerde 4 x 4, 3 x 4 m olmaktadır.

Sulama Yıllık yağışın 600 mm ve üzerinde olduğu yerlerde kirazı 400 mm ve üzerinde ise, vişneyi sulamaya gerek yoktur. Ancak bu yağışların altında ki yerlerde ise yılda 2 – 3 kez sulama yapılması vegetatif ve generatif gelişme açısından yararlı olacaktır.

Gübreleme Kiraz ve vişne bahçelerinde özellikle ilk kuruluş devresinde dekara 2-3 ton yanmış çiftlik gübresi verilmesi ve bunun 2 yılda bir tekrarlanması ağaçların gelimesi açısından yararlıdır. Dikimi izleyen ilk yıllarda, yani ağaçların teşekkülü esnasında çok kuvvetli gübre verilmesi sakıncalıdır. Çünkü kuvvetli vegetatif gelişme gösterir ve meyve teşekkülü gecikir. Ancak verime yatmış ağaçlarda durum farklı olup, bunlara her yıl yukarıda belirtilen çiftlik gübresi dışında yapılacak toprak ve yaprak analizleri doğrultusunda inorganik gübre verilmelidir.

Budama Kiraz ve vişneler taçlarının gelişimi açısından farklılıklar gösterir. Kiraz çeşitleri genellikle dikili büyüyen bir taç oluştururken, vişne çeşitleri daha yayvan bir taç şekli oluşturur. Bu nedenle kirazlar için piramit veya modifiye lider (değişik doruk dallı) sistem uygulanırken, vişneler genellikle modifiye lider (değişik doruk dallı sistem şeklinde taçlandırılır. Yaygın olarak uygulanan ise her ikisinden de modifiye lider sistemdir. Modifiye lider sisteminde genel esaslar elma ve armuttakinin aynısıdır. Ancak kirazlarda, çatal dalların yarılmaya hassasiyeti nedeniyle kuvvetli çatı dalların oluşturulmasına özel bir dikkat göstermek gerekir.

Fidanlar, tercihen 1.5-2 cm. çapında , 150-200cm. boyunda, bir yaşlı ve kuvvetli olmalıdır. Bu fidanların tepeleri 90-107cm. den vurulur. Lider haricinde seçilen 4 yan dalın ana gövde üzerinde birbirlerinden 30cm. aralıkta ve ana gövde ile aralarındaki açının 45-60° olması gerekir. Çatı teşekkül ettikten sonra, ağaçlar çiçeğe yatıncaya kadar çok az budanmalıdır. Özellikle genç kiraz ağaçlarında dalların yukarıya doğru gelişme eğilimi vardır. Bu bakımdan yan dalların gelişmesine özel bir dikkat göstermek gerekir. Kısaca gerek kiraz gerekse vişne ömrü boyunca hafif budama ister.

Kimyasal Mücadele İlk ilaçlama çiçekler tek tük açtığı zaman başlar. İkinci ilaçlama ise çiçeklerin tümü açtığında yapılır. Monilyaya karşı etkili maddesi, formülasyonu ve kullanma oranı aşağıda belirtilen ilaçlardan birisi ile kimyasal mücadele uygulanır.

Etkili Maddenin Adı ve %'si	Formülasyonu	100 lt. Suya Preparat (gr)
Captan 50	WP.	300
Thiran 80	WP.	200
Dodine 65	WP.	100
Benomyl 50	WP.	60
Carbendazim 50	WP.	75
Vinclozolin 50	WP.	100
Thiophanatemethyl 70	WP.	60

Kiraz Sineđi Konukçuları kiraz ve vişne, ara konukçusu hanımeli (Lomicera) türleri olan; kiraz sineğinin ergini 4-5mm. Boyunda, thorak (göğüs) siyah renkte, kanatlar şeffaf, 4 adet mavimsi- siyah bant bulunur. Yumurtaları ince, uzun, beyaz renkte, larvalar bacaksız tipte ve krem beyazı renginde, pupası fiçi pupa tipindedir.

Kimyasal Mücadele Meyvelere ben düştüğü devre ilaçlamaya başlamak için uygun bir dönemdir. Bu gözlem en erkenci çeşide göre yapılmalıdır. Bu uygun yöntem bahçelere sarı yapışkan vizüel tuzaklar asarak ilk ergin çıkışına göre ilaçlama yapmaktır.

Hastalık tuzak kontrolleri ile ikinci veya üçüncü bir ilaçlamaya gerek olup olmadığı saptanmalıdır. Kiraz Sineđine karşı etkili maddesi, formülasyonu ve kullanma oranı aşağıda belirtilen ilaçlardan birisi ile kimyasal mücadele uygulanır. Son ilaçlama ile hasat arasındaki minimum süreye titizlikle uyulmalıdır.

Etkili Maddenin Adı ve %'si	Formülasyonu	100 lt. Suya Preparat (gr)	Son ilaçlama ile Hasat Arasındaki Minimum Süre
Bromophs 25/40	EC	200cc / 125cc	7 gün
Malathion 20/25	EC/WP	300cc /250gr.	7 gün
Diazinon 20	EC	200cc	14 gün

HASAT, TASNİF ve AMBALAK

Hasat Kiraz ve vişneler hasat olgunluğuna geldikleri zaman toplanmalıdır. Bu ise, meyvenin normal irilik, rengini ve çeşide özğü tad ve aromasını alması demektir. Şurası çok iyi bilinmelidir ki, bu türlerde meyveler hasat zamanına doğru iriliklerine büyük ölçüde artırmakta ve böylece verim miktarı % 35-40 artmaktadır. Ekonomik düşünceden dolayı, bazı çok erken olgunlaşan çeşitler istisna edilirse, kiraz ve vişneler genellikle bir defada hasat edilirler ve yine genellikle el ile ve sapları ile beraber toplanırlar. Toplama esnasında meyve dalcıkları kırılmamalıdır. Toplanan meyveler 3-5 kg.lık sepet veya kovalara konur ve ambalaj yerlerine böyle gönderilir.

Tasnif ve Ambalajlama Özellikle kirazlar pazara arz edilirken ekstra, I. sınıf ve II. sınıf olmak üzere üç sınıfa ayrılırlar. Çapı 20 mm' den aşağı olmayan, şekil ve renk yönünden tamamen birbirine benzeyen en üstün meyveler extra sınıfa girerler. Yine iyi kaliteli olmakla birlikte şekil, renk ve gelişme bakımından hafif özürlü çapı en az 17 mm olanlar I. sınıfa girerler. Seçilen bu meyvelerden arta kalan ancak yinede taze, sağlam, yarasız, lekesiz, çatlak olmayan meyveler II. sınıfa girerler. Bunlarda büyüklük aranmaz.

Bu şekilde seçilen kirazlar, 5 – 10 kg' lık sepet kutular veya 30 x 50 cm boyutlarında ki tablalara konularak pazara arz edilir. Ambalaj kaplarının hafif, temiz ve yeni olmaları gerekir.